

VIHREÄN SIIRTYMÄN VALTAKUNNALLISEN EAKR- TEEMAKOKONAISUUDEN VÄLIARVIOINTI RAPORTTI

16.6.2025

Sisällys

1	JOHDANTO	3
1.1	ARVIOINNIN KOHDE JA TAVOITTEET	3
1.2	MENETELMÄT JA AINEISTOT	6
2	TEEMAKOKONAISUUDEN TAVOITTEET JA VAIKUTUKSET	8
2.1	TAVOITEASETTELU JA KYTKEYTYMINEN STRATEGIOIHIN	8
2.2	RAHOITUKSEN KOHDENTUMINEN TEEMOITTAIN	11
2.3	TULOKSET JA VAIKUTUKSET	12
2.4	MITTAREIDEN HYÖDYNTÄMINEN	15
3	TOIMEENPANO, JOHTAMINEN JA ORGANISOINTI	16
3.1	TOIMIJOIDEN VÄLINEN TYÖNJAKO JA TEHTÄVIEN TARKOITUKSENMUKAISUUS	16
3.2	PROSESSIEN JA AIKATAULUTUKSEN TOIMIVUUS	17
4	VALTAKUNNALLINEN VIHREÄN SIIRTYMÄN KOORDINAATIOHANKE	18
4.1	ASETETTujen TEHTÄVIEN JA TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN	18
4.2	KOORDINAATIOHANKKEEN TOIMENPITEIDEN VAIKUTUS	19
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	21
5.1	JOHTOPÄÄTÖKSET	21
5.2	SUOSITUKSET	22
	LÄHTEET	24
	LIITTEET	25

1 Johdanto

Tässä luvussa esitellään Vihreän siirtymän valtakunnallisen EAKR-teemakokonaisuuden tausta, väliarvioinnin arviointikysymykset sekä käytetyt aineistot ja menetelmät.

1.1 Arvioinnin kohde ja tavoitteet

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoituksesta osa on sovittu käytettäväksi valtakunnallisten teemojen toteuttamiseen. Yksi valtakunnallisista teemakokonaisuuksista on vihreä siirtymä. Valtakunnalliset teemat ovat Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaan perustuvia valtakunnallisia strategisesti tärkeitä tavoitteita ja toimintaa, joita ohjataan ja rahoitetaan keskitetysti. Valtakunnalliset teemat on valmisteltu ministeriöiden keskeisten strategioiden pohjalta yhteistyössä alueiden viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Valtakunnallisten teemojen rahoituksella tähdätään laajasti hyödynnettäviin ja skaalautuviin ratkaisuihin ja tulosten valtakunnalliseen hyödynnettävyyteen.

Vihreän siirtymän valtakunnallisen EAKR-teemakokonaisuuden tavoitteena on edistää kestävää kehitystä ja hiilineutraaliutta ja vastata Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen. Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelmassa on erityisesti ilmastokysymyksiä ratkova Hiilineutraali Suomi -toimintalinja, joka keskittyy edistämään energiatehokkuutta ja kasvihuonepäästöjen vähentämistä, ilmastomuutokseen sopeutumista ja kiertotaloutta. Ratkaisuja ilmastohaasteisiin etsitään myös muissa toimintalinjoissa.

Vihreän siirtymän valtakunnallisen EAKR-teemakokonaisuuden muodostaa kolme ympäristöministeriön hallinnoimaa toimintalinjan 2 "Hiilineutraali Suomi" alla toimivaa teemaa:

- 1. Energiatehokkuus ja kasvihuonepäästöjen vähentäminen (erityistavoite 2.1):** Energiatehokkuusteemassa edistetään energiatehokkaiden ja vähähiilisten ratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa. Mahdollisia kohteita ovat esimerkiksi uudis- ja korjausrakentaminen, teollisuus, laitokset, sekä julkinen ja yksityinen sektori. Teemaan liittyvät myös materiaalien käytön tehokkuus ja älyratkaisut.
- 2. Ilmastomuutokseen sopeutuminen ja hillintätoimet (erityistavoite 2.2):** Ilmastomuutosteeman tavoitteena on saada aikaan uusia ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja ilmastomuutoksen hillintään liittyviä ratkaisuja, joilla vahvistetaan yhteiskunnan varautumista sään ääriolosuhteisiin ja ilmastomuutoksen riskeihin, sopeutumista niihin ja vastataan vihreän siirtymän haasteisiin. Kehitettävät ratkaisut voivat olla esimerkiksi innovaatioita, teknologioita, toimintamalleja tai luontopohjaisia ratkaisuja.
- 3. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta (erityistavoite 2.3):** Kiertotalousteemassa tähdätään lisäarvoa tuottaviin hankkeisiin, joissa kehitetään ratkaisuja materiaalien kiertoon ja luonnonvarojen kulutuksen järjeistämiseen. Painopisteitä ovat esimerkiksi kokeilut, joilla edistetään jakamistaloutta ja uudelleenkäyttöä, tuotantokapasiteetin ja sivuvirtojen hyödyntämistä sekä kiertotalouden yhteistyömalleja.

Vihreän siirtymän valtakunnallisen EAKR-teemakokonaisuuden väliarvioinnissa on tarkasteltu teemakokonaisuuden toteutusta ja etenemistä suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin sekä sen vaikutusta Suomen kansallisiin ilmastotavoitteisiin ja alueiden kestävään kehitykseen. Arvioinnin keskiössä on ollut kehittävä näkökulma, eli miten teemakokonaisuutta voitaisiin edelleen kehittää tai suunnata, jotta sille asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Arviointi on kattanut kahdella ensimmäisellä hakukierroksella rahoitetut valtakunnalliset hankkeet.

Väliarvioinnissa on arvioitu teemakokonaisuutta kolmesta näkökulmasta:

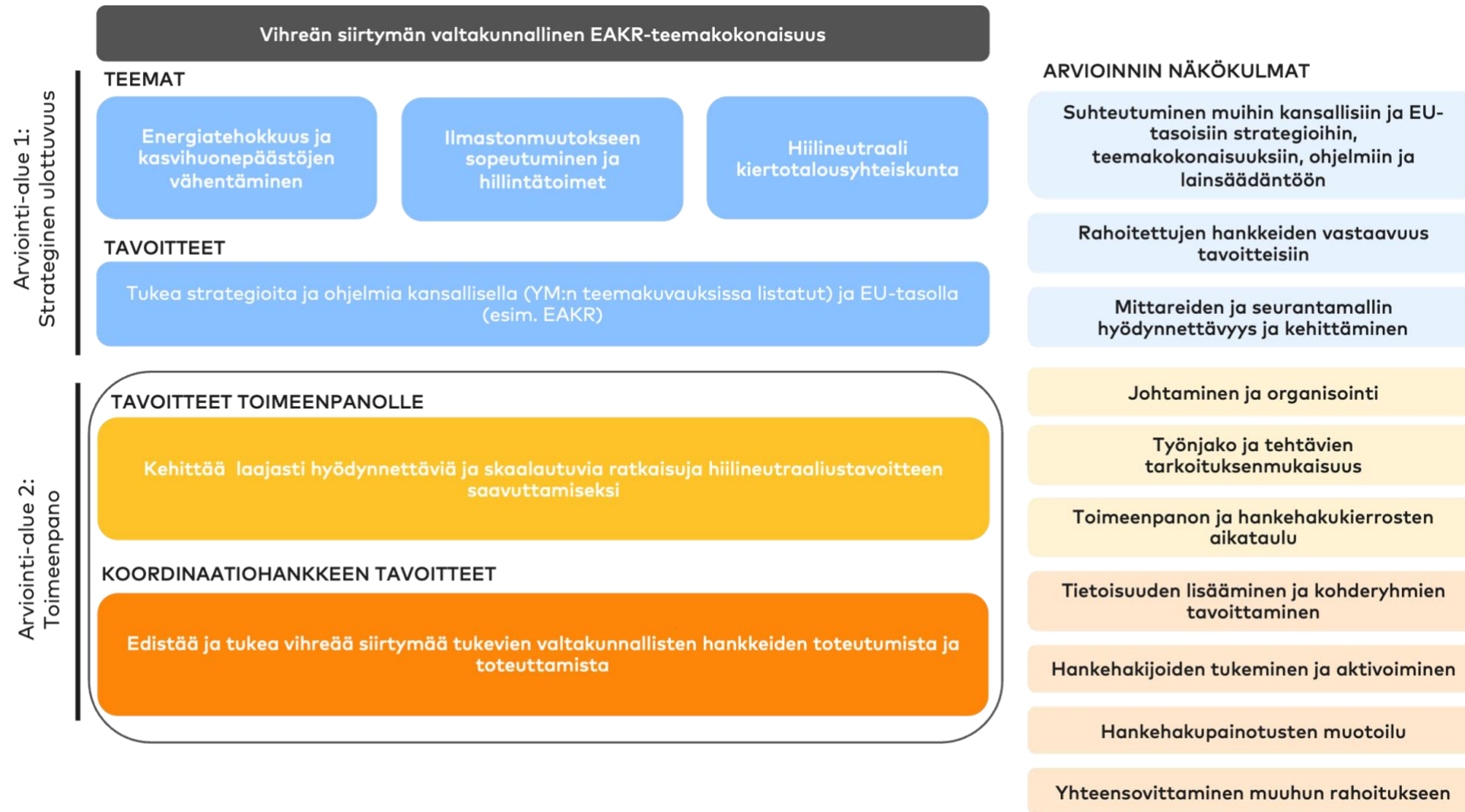
1. Strateginen ulottuvuus
2. Toimeenpano- ja hallintomalli
3. Valtakunnallinen vihreän siirtymän koordinaatiohanke

Arvioinnin lähestymistapaa ja arviointikysymyksiä on kuvattu alla. Taulukossa 1 on esitetty tarkemmat arviointikysymykset. Arviointi painottuu erityisesti strategisen ulottuvuuden tarkasteluun. Toimeenpanon ja tarkemmin koordinaatiohankkeen arviointiin liittyvät havainnot tukevat osaltaan strategisen ulottuvuuden vahvistamista.

Taulukko 1. Arviointikysymykset

Arviointikysymykset
Miten vihreän siirtymän valtakunnallinen EAKR-teemakokonaisuus tukee - keskeisiä, erityisesti ympäristöministeriön teemakuvauksissa listattuja kansallisen tason strategioita? - teemakokonaisuuteen kytkeytyvää uutta lainsäädäntöä? - Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa? Miten rakennerahastojen valtakunnallisista teemakokonaisuuksista erityisesti Vihreän siirtymän sekä Innovaatio- ja osaamisverkostojen teemakokonaisuudet täydentävät toisiaan? (päällekkäisyydet ja katvealueet) Kuinka laajasti tähän mennessä rahoitetut hankkeet vastaavat teemakokonaisuudelle asetettuihin tavoitteisiin ja sen taustalla oleviin keskeisiin strategioihin ja hallitusohjelmaan ja edistävät niillä tavoiteltua vaikuttavuutta? - Miten rahoitettujen hankkeiden tulokset ovat skaalautuneet muualle tai jatkuneet hankkeen päätyttyä? - Mitkä tekijät ovat tukeneet tai estäneet hankkeiden tulosten skaalautuvuutta? Miten voitaisiin edistää hankkeiden tulosten skaalautuvuutta pitkällä aikavälillä? Miten rakennerahasto-ohjelman sekä teemakokonaisuuteen liittyviä kansallisten strategioiden mittareita ja muita mittareita voitaisiin hyödyntää valtakunnallisten hankkeiden toteutumisen seurannassa ja ohjaamisessa? Miten mittareita voitaisiin kehittää?
Miten teemakokonaisuuden toimeenpano on tällä ohjelmakaudella toiminut? - Johtaminen ja organisointi - Eri ryhmien välisen työnjaon selkeys ja tehtävien tarkoituksenmukaisuus - Toimeenpanon ja hankehakukierrosten aikataulut
Miten valtakunnallisen vihreän siirtymän koordinaatiohankkeen sille projektisuunnitelmassa asetetut tehtävät ja tavoitteet ovat toteutuneet, väliarvioinnin toteutusajankohta huomioiden? Miten koordinaatiohankkeen toimenpiteet ovat edistäneet vihreän siirtymän valtakunnallisen EAKR-teemakokonaisuuden - tietoisuuden lisäämistä ja kohderyhmien tavoittamista? - hankehakijoiden tukemista ja aktivointia? - hankehakemusten osuvuutta ja laadukkaiden hakemusten tarjontaa? - hankehakupainotusten muotoilun tukemista? - yhteensovittua muuhun rahoitukseen?

Kuva 1. Arvioinnin lähestymistapa

1.2 Menetelmät ja aineistot

Arviointikysymyksiin vastaamisessa on sovellettu monipuolisia ja vuorovaikutteisia tiedonkeruu- ja analyysimenetelmiä. Aineistoa on kerätty dokumenttianalyysillä, haastatteleamalla keskeisiä teemakokonaisuuden toimijoita ja sidosryhmiä sekä toteuttamalla sähköinen kysely haastateltuja laajemmalle sidosryhmäjoukolle ja hankkeiden toteuttajille. Arvioinnin alustavia tuloksia on esitelty ja validoitu osallistavalla työpajalla. Arvioinnin toteutuksessa hyödynnetyt menetelmät on kuvattu alla.

Dokumenttianalyysi

Dokumenttianalyysissä koottiin, analysoitiin ja luokiteltiin teemakokonaisuutta taustoittava kirjallinen ja tilastoaineisto ja muodostettiin aineiston pohjalta yhteenveto teemakokonaisuuden suhteesta muihin ohjaaviin dokumentteihin. Lisäksi tarkasteltiin hankedokumentaatiota. Arvioinnissa hyödynnetyjä aineistoja olivat muun muassa kansalliset vihreää siirtymää ohjaavat tai siihen kytköksissä olevat strategiat ja ohjelmat sekä rahoitettujen hankkeiden hankesuunnitelmat.

Haastattelututkimus

Haastatteluaineisto on kerätty kuulemalla keskeisten teemakokonaisuuden toimijoiden ja sidosryhmien näkemyksiä teemakokonaisuuden strategisesta ulottuvuudesta ja toimeenpanon onnistumisesta. Haastatteluissa kuultiin yhteensä 13 henkilöä. Haastateltavat edustivat organisaatioltaan mm. ammattikorkeakouluja, ELY-keskuksia, tutkimuslaitoksia ja ministeriöitä.

Sähköinen kysely

Asiantuntijakyselyllä kerättiin laajemman asiantuntijajoukon ja hanketoimijoiden näkemyksiä arviointiteemoista. Sähköinen kysely oli auki aikavälillä 29.4.–13.5.2025. Kysely toteutettiin SurveyMonkey-työkalulla. Vastauksia saatiin yhteensä 36.

Kyselyyn saatiin vastauksia monipuolisesti eri organisaatioiden edustajilta. Vastaajat edustivat organisaatioltaan korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia, ministeriöitä, ELY-keskuksia, kuntia, kuntayhtymiä ja kunnan kehittämissyhtiöitä, maakunnan liittoja ja järjestöjä. Suurin vastaajaryhmä oli korkeakoulut tai tutkimuslaitokset, jotka ovat toimineet rahoitettujen hankkeiden toteuttajina.

Kuva 2. Kyselyyn vastanneiden organisaatiot

Kuva 3. Kyselyyn vastanneiden suhde teemakokonaisuuteen

Vajaa kaksi kolmannesta (58 prosenttia) kyselyyn vastanneista vastasi hankkeen toteuttajan näkökulmasta. Kyselyyn vastanneita rahoitettujen hankkeiden toteuttajia oli yhteensä 14 eri hankkeesta. Hankkeista 8 oli saanut rahoitusta ensimmäiseltä hakukierrokselta ja 6 toiselta hakukierrokselta.

Osallistava työpaja

Osallistavassa työpajassa esiteltiin arvioinnin alustavia tuloksia ja keskusteltiin yhdessä arvioinnin seurantaryhmän kanssa strategisesta ulottuvuudesta ja toimeenpanon onnistumisesta. Keskustelu validoi tiedonkeruuta ja tuotti lisäaineistoa etenkin hankkeiden ja teemakokonaisuuden jatkokehityksestä ja vaikuttavuuden synnyn edellytyksien tunnistamiseksi ja kehittämissuosituksen muotoilemiseksi. Validointityöpajaan osallistui yhteensä 6 henkilöä. Tilaisuus järjestettiin etäyhteydellä toukokuussa 2025.

2 Teemakokonaisuuden tavoitteet ja vaikutukset

Tässä luvussa tarkastellaan valtakunnallisen teemakokonaisuuden tavoiteasettelua ja kytkeytymistä keskeisiin strategioihin. Lisäksi esitellään teemakokonaisuuden rahoituksen jakautumista sekä mittareiden hyödyntämistä. Näiden pohjalta esitetään arvio teemakokonaisuudesta rahoitettujen hankkeiden vaikutuksista ja niihin vaikuttavista tekijöistä.

2.1 Tavoiteasettelu ja kytkeytyminen strategioihin

Keskeiset havainnot

- » Teemakokonaisuuden tavoitteet ovat tyypillisesti samansuuntaisia ja teemakokonaisuudessa pyritään samansuuntaisiin tuloksiin ja vaikutuksiin kuin keskeisissä strategioissa ja ohjelmissa.
- » Rahoitetut hankkeet vastaavat haastateltavien ja kyselyyn vastanneiden mukaan hyvin teemakokonaisuudelle asetettuihin tavoitteisiin ja niillä on selkeät yhtymäpinnat strategioihin.
- » Merkittäviä päällekkäisyyksiä muiden teemakokonaisuuksien (esim. innovaatio- ja osaamisverkostot) tai alueellisten hankkeiden kanssa ei tunnistettu arvioinnissa.
- » Valtakunnallisen vihreän siirtymän teemakokonaisuus toimii koordinoivana kehyksenä ja ohjausmekanismina, joka yhdistää eri hallinnonalojen ja toimijoiden toimenpiteet ja sitä kautta tukee ohjelmien ja strategioiden toimeenpanoa erillisen rahoitusmekanismin kautta.

Valtakunnallinen EAKR-teemakokonaisuus tukee ja on kytköksissä useisiin kansallisiin strategioihin ja ohjelmiin. Taulukko 2 esittää keskeiset ympäristöministeriön teemakuvauksissa listatut strategiat ja ohjelmat, niiden

tavoitteen ja esimerkkejä vihreän siirtymän valtakunnallisen teemakokonaisuuden kytköksistä niihin.

Teemakokonaisuuden tavoitteet ovat tyypillisesti samansuuntaisia ja teemakokonaisuudessa pyritään samansuuntaisiin tuloksiin ja vaikutuksiin kuin muissa keskeisissä strategioissa ja ohjelmissa. Strategioissa ja ohjelmissa korostetaan esimerkiksi päästöjen vähentämiseen tai kiertotalouden edistämiseen liittyviä teemoja, jotka ovat samansuuntaisia erityisesti valtakunnallisen vihreän siirtymän teemakokonaisuuden erityistavoitteiden 2.1 ja 2.3. kanssa. Vihreän siirtymän valtakunnallisen teemakokonaisuuden ja muiden keskeisten ohjelmien ja strategioiden erona on niiden luonne ja taso, tavoitteiden ja sisällön laajuus.

Teemakokonaisuutta tuntevien asiantuntijoiden mukaan teemakokonaisuuden valmistelussa on otettu huomioon teeman kannalta keskeiset kansalliset strategiat ja ohjelmat ja teemakuvaukset laadittu niiden pohjalta. Keskeisiä strategisia tavoitteita tuntevia on osallistettu teemapainotusten laadintaan kattavasti. Valtakunnalliset teemat noudattavat Uudistuva ja osaava Suomi –ohjelmaa. Lisäksi teemakokonaisuudella on vahvat kytkökset kiertotalouden strategiseen ohjelmaan, valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan, Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaan (KAISU), sopeutumis suunnitelmaan, korjausrakentamisen suunnitelmaan ja Euroopan Green Dealin etenkin kiertotalouteen liittyen. Hakupainotuksissa on huomioitu vuosittain ajantasaisesti lainsäädännön muutoksia (esim. jätelain uudistus, energiatehokkuusdirektiivi ja ennallistamisasetus ovat

korostuneet viime aikoina). Joidenkin arvioinnissa kuultujen mukaan teemakokonaisuus kytkeytyy heikosti maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaan sekä EU:n biodiversiteettistrategiaan.

Teemakokonaisuuden kytkös on vahvempi kansallisen tason strategioihin kuin EU-tason strategioihin. Osa arvioinnissa kuulluista asiantuntijoista epäilee, kuinka hyvin kokonaisuus kytkeytyy EU-tasoihin strategioihin tai lainsäädäntöön. Havainto on luonteva siitä näkökulmasta, että hankkeiden kytkökset ovat painottuneet kansallisiin ohjelmiin ja strategioihin ja EU-tasolle välillisesti, kansallisen toimeenpanon kautta.

Valtakunnallisen vihreän siirtymän teemakokonaisuus toimii koordinoivana kehyksenä ja ohjausmekanismina, joka yhdistää eri hallinnonalojen ja toimijoiden toimenpiteet ja sitä kautta tukee ohjelmien ja strategioiden toimeenpanoa erillisen rahoitusmekanismin kautta. Teemakokonaisuus ei ole yksittäinen strategia, vaan kokonaisuus, joka tukee muita olemassa olevia, luonteeltaan rajatumpia strategioita ja ohjelmia.

Kytköksiä strategioihin on avattu tarkemmin taulukossa 2.

Taulukko 2. Keskeiset, erityisesti ympäristöministeriön teemakuvauksissa listatut strategiat ja ohjelmat, niiden tavoitteet ja esimerkkejä kytköksistä vihreän siirtymän valtakunnalliseen teemakokonaisuuteen

Ohjelmat / strategiat	Ohjelman tai strategian tavoite tai sisältö lyhyesti	Esimerkkejä kytköksistä vihreän siirtymän valtakunnalliseen teemakokonaisuuteen
Kytkös erityisesti erityistavoitteeseen 2.1		
Suomen pitkän aikavälin korjaus- rakentamisen strategia 2020–2050	Pitkän aikavälin korjausrakentamisen strategia on suunnitelma siitä, miten Euroopan Unionin ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa vuoteen 2020	Strategia esittelee mm. kustannustehokkaita toimenpiteitä omakoti- ja paritalojen sekä ei-asuinrakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi, mikä tukee erityisesti Energiatehokkuus ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen -erityistavoitetta (2.1).

	mennessä valmistuneen rakennuskannan osalta.	Strategia suosittelee myös öljylämmityksen vaihtamista vähähiilisiin lämmitysmuotoihin, kuten kaukolämpöön, lämpöpumppeihin ja biopolttoaineisiin, mikä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja on myös siten kytköksissä erityistavoitteeseen 2.1.
Kytkös erityisesti erityistavoitteisiin 2.1 ja 2.2		
Kansallinen ilmasto- ja energia-strategia	Pitkän aikavälin tavoitteena on hiilineutraali yhteiskunta. Kansallisessa ilmasto- ja energia-strategiassa linjataan toimia, jolla Suomi täyttää EU:n ilmasto-velvoitteet, saavuttaa ilmastolain mukaiset tavoitteet kasvihuonekaasujen vähentämisestä ja vuotta 2035 koskevan hiilineutraaliustavoitteen.	Strategia korostaa kansallisten päästöjen vähentämistä ja investointeja päästöttömään energiantuotantoon sekä verkkoinfrastruktuuriin, mikä tukee teemakokonaisuuden energiatehokkuuden ja päästövähennysten teemoja. Strategia linjaa vähähiilisen rakentamisen säädöstiekartan toimeenpanoa ja puurakentamisen edistämistä, mikä edistää sekä päästövähennyksiä että resurssitehokkuutta, kytkeytyen myös siten vihreän siirtymän valtakunnalliseen teemakokonaisuuteen. Strategia selvittää tapoja tukea teknisten nielujen kehittämisratkaisuja ja huomioi kiertotalouden päästövähennysmahdollisuudet, tukien teemakokonaisuuden hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan tavoitetta
Keskipitkän aikavälin ilmasto-politiikan suunnitelma	Suunnitelma sisältää toimenpideohjelman päästökaupan ulkopuolisten sektoreiden eli ns. taakanjakosektorin päästöjen vähentämiseksi.	Suunnitelma määrittelee keinoja saavuttaa vuosien 2030 ja 2035 päästövähennystavoitteet eri sektoreilla, mikä on keskeistä teemakokonaisuuden kannalta. Suunnitelma huomioi kiertotalouden päästövähennysmahdollisuudet ja pyrkii edistämään kestävää liikennettä, mikä myös liittyy teemakokonaisuuden teemoihin.
Maankäyttösektorin ilmasto-suunnitelma	Suunnitelman päämääränä on edistää maankäytön, metsätalouden ja maatalouden päästöjen vähentämistä, nielujen aikaansaamien poistumien vahvistamista sekä	Suunnitelman päämääränä on kestävä kehitys mukaisesti edistää maankäytön, metsätalouden ja maatalouden siirtymistä kohti ilmastokestävyyttä. Tämä tarkoittaa päästöjen vähentämistä, nielujen aikaansaamien poistumien vahvistamista sekä sopeutumista ilmastomuutokseen, joka noudattelee teemakokonaisuuden teemoja ja tavoitteita (erityisesti 2.1 ja 2.2). Lisäksi

	sopeutumista ilmastomuutokseen.	suunnitelma pyrkii edistämään Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista vuoteen 2035 mennessä.
Kytkös erityisesti erityistavoitteeseen 2.2		
Kansallinen ilmastomuutoksen sopeutumis-suunnitelma	Päämäärät ovat vahvasti kytköksissä sopeutumiseen liittyviin teemoihin: tahto, keinot, ja kyky ennakoida, sopeutua ja arvioida ilmastomuutokseen liittyviä riskejä luonnon sekä yhteiskunnan tasolla.	Suunnitelman päämäärät ovat vahvasti kytköksissä erityistavoitteelle 2.2 määriteltyihin tavoitteisiin.
Kytkös erityisesti erityistavoitteeseen 2.3		
Kansallinen julkisten hankintojen strategia	Kansallinen julkisten hankintojen strategia koostuu kahdeksasta kehittämisen osa-alueesta, esimerkiksi: hankintataidot, ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys...	Ekologinen kestävyys on yksi kansallisen julkisten hankintojen strategian kahdeksasta osa-alueesta. Strategiassa korostetaan, että julkinen sektori voi olla merkittävä markkinavaikuttaja ympäristöystävällisten ratkaisujen, kuten uusien energia- ja resurssitehokkaiden, vähähiilisten sekä puhtaiden ratkaisujen hankkijana. Tämä linkittyy suoraan teemakokonaisuuteen ja sille asetettuihin tavoitteisiin.
Kiertotalouden strateginen ohjelma	Tavoitteena on muutos, jolla kiertotaloudesta luodaan talouden uusi perusta vuoteen 2035 mennessä. Ohjelmalla pyritään vahvistamaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä.	Teemakokonaisuuden erityistavoitteen 2.3 ja kiertotalouden strategisen ohjelman linjaukset ja tavoitteet ovat hyvin samansuuntaisia. Osaamisen vahvistaminen tunnistetaan sekä teemakokonaisuudessa että kiertotalouden strategisessa ohjelmassa tärkeäksi. Molemmissa korostetaan kiertotalouden mahdollisuuksia sekä merkitystä esimerkiksi kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä.
Valtakunnallinen jäte-suunnitelma vuoteen 2027	Valtakunnalliseen jättesuunnitelmaan vuoteen 2027 sisältyy sekä jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen suunnitelma että jätetuotosuunnitelma. Suunnitelma kattaa maantieteellisesti koko	Valtakunnallisen jättesuunnitelman visio on vahvasti kytköksissä teemakokonaisuuden tavoitteisiin erityisesti erityistavoitteen 2.3 osalta: Suunnitelman toimenpiteet, jotka koskevat uudelleenkäytön valmistelun ja esikäsittelyn lisäämistä sekä kierrätysteknologioiden kehittämistä ovat keskeisiä kiertotalouden edistämisessä, joka on yksi teemakokonaisuuden erityistavoitteista (2.3).

	Suomen lukuun ottamatta Ahvenanmaata.	Jättesuunnitelmassa myös korostetaan jätteiden erilliskeräystä ja asetetaan tavoitteita kierrätysasteen nostamiselle. Tämä on suoraan yhteydessä resurssien tehokkaaseen käyttöön ja päästöjen vähentämiseen, jotka korostuvat teemakokonaisuuden teemoissa ja tavoitteissa.
Suomen kansantalouden materiaa livirrat ja niiden vaikutukset	Tutkimuksen tavoitteena oli lisätä ymmärrystä kiertotalouden potentiaalista vaikuttaa Suomen luonnonvarojen käyttöön ja niistä aiheutuviin ympäristö- ja talousvaikutuksiin.	Tutkimus tarjoaa tieteellistä tietoa ja analyysia Suomen materiaa livirroista ja niiden ympäristövaikutuksista, mikä on välttämätöntä vihreän siirtymän teemojen ymmärtämiseksi ja edistämiseksi, erityisesti erityistavoitteen 2.3 osalta. Dokumentin skenaariot ja analyysit auttavat tunnistamaan potentiaalisia kehityskohteita ja arvioimaan erilaisten kiertotalous- ja päästövähennystoimien vaikutuksia. Tutkimus tarjoaa taustatietoa myös EAKR-hakijoille, mikä voi parantaa hakemusten osuvuutta. Lisäksi dokumentissa tunnistetut yhteistyömahdollisuudet ja kehittämistarpeet voivat edistää verkostoitumista ja vaikuttavampien hankkeiden syntymistä.

Rahoitetut hankkeet vastaavat haastateltavien ja kyselyyn vastanneiden mukaan hyvin teemakokonaisuudelle asetettuihin tavoitteisiin ja niillä on selkeät yhtymäpinnat strategioihin. Hankkeita pisteyttäessä on arvioitu niiden kykyä tukea kansallisen tason ohjelmia ja strategioita ja karsittu rahoitettavaksi parhaiten tavoitteisiin vastaavat hankkeet, mutta moni toivoisi kokoavampaa ja ennakoivampaa tarkastelua koko teemakokonaisuuden ja sen teemakuvausten kytketymisestä strategisiin ohjelmiin.

Tiedonkeruussa kuullut eivät tunnistanee merkittäviä päällekkäisyyksiä muiden teemakokonaisuuksien tai rahoitusmuotojen kanssa. Innovaatio- ja osaamisverkostojen teemakokonaisuuden kanssa havaittiin osittaisia päällekkäisyyttä, mutta teemojen painotukset kohderyhmät eroavat toisistaan (innovaatio- ja osaamisverkoston kokonaisuudessa painottuu digitaalisuus). Valtakunnallisten ja alueellisten hankkeiden kesken on jonkin verran päällekkäisyyksiä,

mutta hankkeet nähdään toisiaan täydentävinä. Alueellisista hankkeista on tunnistettu potentiaalisia aihioita valtakunnallisiksi hankkeiksi.

Hankkeita on rahoitettu teemakuvausten eri osa-alueista kattavasti, mutta myös joitakin katvealueita tunnistettiin. Toisessa haussa onnistuttiin kohdistamaan painotuksia paremmin: ensimmäisessä haussa energiatehokkuuteen liittyviä hankkeita oli vähän. Myös jätelainsäädännön ensisijaisuus jäi ensimmäisessä haussa määrittelemättä, mutta toisessa haussa painotusta siirrettiin jätehierarkian alkupäähän. Temaattisesti vähemmälle huomiolle ovat toistaiseksi jääneet esimerkiksi luontopohjaiset ratkaisut ja luonnon monimuotoisuus. Näihin teemoihin toivottiin lisää panostuksia jatkossa. Kiertotalousteemassa voitaisiin jatkossa ottaa laajemmin mukaan myös kuluttajanäkökulmaa ja uudelleenkäytön palveluita. Lisäksi maankäyttösektori ja rakennusalan toimet (puurakentaminen, puutuotteiden jalostus sekä rakennuksen aikainen kierrätys), ovat jääneet tarkoituksellakin vähäisemmälle painotukselle, sillä teemojen edistämiseen on myös muita rahoitusinstrumentteja, ja ne ovat vahvasti markkinavetoisia. Mainittujen katvealueiden pohjalta ei tunnisteta erityisiä tarpeita suunnata kolmatta rahoitushakukierrosta.

Tiedonkeruussa kuullut kokevat ylipäättään, ettei heillä ole selkeää kokonaiskuvaa teemakokonaisuudesta, mikä on haastanut muun muassa rahoituspainotusten arviointia. Teemakokonaisuuden edistäminen hyötyisi systemaattisesta koonnista, jossa kuvattaisiin, mitkä strategisista tavoitteista on katettu nykyisissä hankkeissa ja hakupainotuksissa ja mitä tulisi jatkossa nostaa vahvemmin esille. Myös hankkeiden etenemisestä voisi viestiä vielä selkeämmin sekä teemakokonaisuuden asiantuntijapoolille ja -ryhmälle että muulle toimijakentälle.

2.2 Rahoituksen kohdentuminen teemoittain

Keskeiset havainnot

- » Tähän mennessä on toteutettu kaksi hakukierrosta, joilla on rahoitettu yhteensä 23 hanketta. Rahoitusta on myönnetty yhteensä noin 13 miljoonaa euroa.
- » Sisällöllisesti hankkeissa painottuvat osaamisen kasvattaminen, verkostoituminen, seuranta ja arviointi sekä uusien ratkaisujen kehittäminen.

Tähän mennessä on toteutettu kaksi hakukierrosta, joilla on rahoitettu yhteensä 23 hanketta. Erityistavoitteesta 2.1 rahoitettiin kahdeksan hanketta, erityistavoitteesta 2.2. viisi hanketta ja erityistavoitteesta 2.3 10 hanketta. Hankkeiden tarkemmat esittelyt ovat liitetaulukoissa.

Rahoitusta (EU+valtio) on myönnetty yhteensä 12 968 081 euroa. Ensimmäisen rahoituskierroksen osuus kokonaisrahoituksesta on hieman toisen kierroksen osuutta suurempi.

Taulukko 3. Rahoituksen jakautuminen erityistavoitteittain, rahoituskehysarvio ja myönnetty rahoitus

Erityistavoite	Budjetti	Myönnetty rahoitus (EU + valtio)	Myönnetyn rahoituksen osuus kokonaisbudjetista
2.1	11 500 000 €	3 937 829 €	34 %
2.2	4 000 000 €	1 840 156 €	46 %
2.3	11 500 000 €	7 190 096 €	63 %

Toteutuneen rahoituksen osuus vaihtelee erityistavoitteittain 7–18 prosentin välillä väliarvioinnin toteutusajankohdassa. Ensimmäisen rahoituskierron hankkeiden rahoituksesta 18% on maksettu, kun taas toisen rahoituskierron hankkeista maksatuksen osuus on 2%.

Hankkeiden päätoteuttajat vaihtelevat, tyypillisesti ne ovat ammattikorkeakouluja, tutkimuslaitoksia yrityksiä, maakunnan liittoja tai kuntayhtymiä. Erityisesti kiertotalouteen siirtymisen edistämisen hankkeissa päätoteuttajina on ammattikorkeakouluja. Lähes kaikissa hankkeissa on useampia toteuttajia. Näitä ovat korkeakoulujen lisäksi esimerkiksi tutkimuslaitokset, kaupungit ja maakuntien liitot.

Sisällöllisesti hankkeissa painottuvat osaamisen kasvattaminen, verkostoituminen, seuranta ja arviointi sekä uusien ratkaisujen kehittäminen. Seuraavassa on avattu hankkeiden teemoja erityistavoitteittain.

Erityistavoite 2.1 – Uusiutuva energia ja energiatehokkuus

Hankkeet painottuvat teknologisiin ratkaisuihin, kuten:

- Aurinkosähkö- ja energiainnovaatioihin (esim. AURI2027, Aurinkoenergiapello)
- Dataohjattuun energiatehokkuuteen (Datalla energiansäästöä)
- Energiaremonttien ja rakennusten älyratkaisujen kehittämiseen

Hankkeissa korostuu rakennettuun ympäristöön, energiantuotantoon ja kulutukseen kohdistuvat kehityshankkeet, jotka tähtäävät päästövähennyksiin ja energiatehokkuuden parantamiseen. Hankkeissa on mukana oppi- ja tutkimuslaitoksia sekä kuntia.

Erityistavoite 2.2 – Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja hillintätoimet

Erityistavoite tukee ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja ilmastonmuutoksen hillintään liittyviä ratkaisuja, jotka vahvistavat yhteiskunnan varautumista sää- ja

ilmastoriskeihin, niihin sopeutumista. Lisäksi hankkeissa vastataan laajasti vihreän siirtymän haasteisiin.

Hankkeet liittyvät mm.

- Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja hillintään hoitotyössä (Isohoito)
- Taloyhtiöissä ja pientaloalueilla (TALVI, ILPI)
- Kasvinsuojeluratkaisujen innovatiivisuuteen
- Ilmastonmuutoksen vaikutusten seurantamenetelmiin

Erityistavoite 2.3 – Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen

Erityistavoite 2.3 edistää kiertotalouteen siirtymistä erityisesti jätteiden ja materiaalien kierrättämisen ja uusiokäytön keinoin.

- Pakkaukset ja jätteet (esimerkiksi. BioPak, Ekoälyä, PUMASKA)
- Materiaalien kierrättäminen ja uusiokäyttö (esimerkiksi ReTexCon)

2.3 Tulokset ja vaikutukset

Keskeiset havainnot

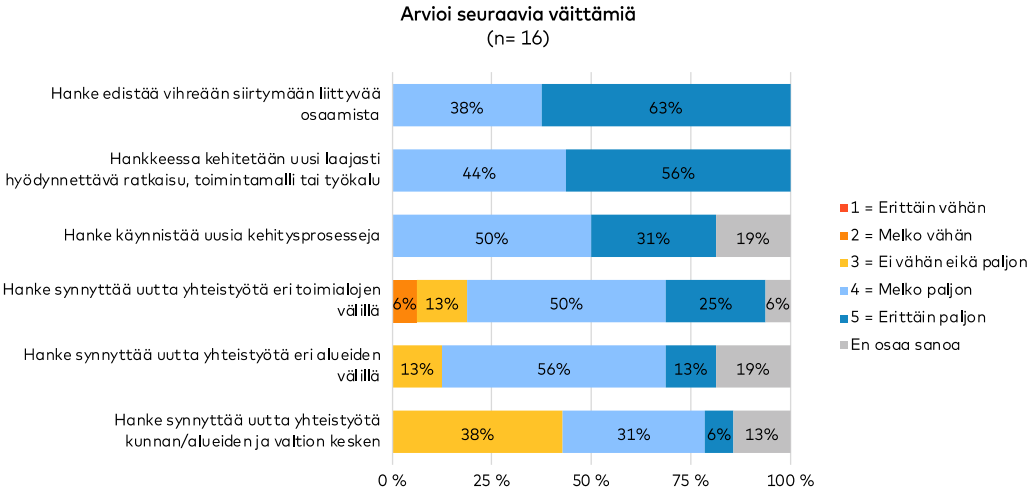
- » Hankkeiden toteutus on vielä kesken, joten tuloksia ja vaikutuksia on haastavaa arvioida. Hankkeiden tulokset painottuvat etenkin vihreään siirtymään liittyvän osaamisen vahvistamiseen sekä uusien laajemmin hyödynnettävien ratkaisujen, toimintamallien ja työkalujen kehittämiseen.
- » Hankkeiden tulosten leviämistä ovat edistäneet yhteistyön ja verkostojen vahvuus sekä hanketoimijoiden asiantuntijuus.
- » Tähän mennessä rahoitettujen hankkeiden arvioidaan synnyttävän valtakunnallisesti hyödynnettäviä ratkaisuja ja vahvistavan alueiden välistä yhteistyötä.
- » Vaikuttavuuden edellytyksiä tukevat ja heikentävät tekijät kytkeytyvät siihen, miten hyvin tuloksia onnistutaan skaalaamaan valtakunnallisesti, vahvistamaan yhteyksiä, muodostamaan kokonaiskuva ja viestimään siitä. Vaikuttavuutta

tukevat etenkin skaalautuvuuspotentiaalin tunnistaminen, valtakunnallinen jalkauttaminen, alueellisten yhteyksien vahvistaminen ja kokonaisuuden hallinta. Vaikuttavuuden edellytyksiä puolestaan heikentävät puutteellinen kokonaiskuvan hallinta, vähäinen viestintä hankkeiden etenemisestä, hankkeiden keskittyminen tietyille toteuttajatahoille ja riski jatkokehittämisen ja skaalautuvuuden tukemisen epäonnistumisesta.

Hankkeiden tulokset painottuvat etenkin vihreään siirtymään liittyvään osaamisen vahvistamiseen sekä uusien laajemmin hyödynnettävien ratkaisujen, toimintamallien ja työkalujen kehittämiseen. Hankkeiden toteutus on vielä kesken, joten tuloksia ja vaikutuksia on haastavaa arvioida. Hankkeiden arvioidaan lisäävän yhteistyötä eri toimialojen välillä sekä käynnistävän uusia kehitysprosesseja. Vain hieman yli kolmasosa vastaajista tunnisti hankkeilla olevan vaikutuksia kuntien ja alueiden sekä valtion väliseen yhteistyöhön (Kuva 4).

Vastaajien mainitsemia hankkeissa kehitettyjä tai jatkossa kehitettäviä laajasti hyödynnettäviä vihreän siirtymän ratkaisuja ovat uudet toimintamallit ja ratkaisut (esim. Green Deal -pilotit, taloyhtiöiden ilmastosopeutumisen työkalut ja verkkokurssi, kiertotalousratkaisut jäte- ja hukkapuusta tai menetelmät kasvipatogeenien torjuntaan), tiedon saavutettavuutta edistävät ratkaisut (esim. tietoalustoja ja oppimisprosesseja uusien innovaatioiden tueksi) ja seurannan työkalut (esim. vihreän siirtymän seurantaan indikaattoreita).

Kuva 4. Kyselyvastaajien arviot hankkeiden tuloksista

Taulukossa 4 on kuvattu hankekyselyn vastaajien tunnistamia potentiaalisia tuloksia teemoittain.

Taulukko 4. Vastaajien tunnistamia potentiaalisia tuloksia teemoittain

Erityistavoite	Esimerkkejä tuloksista
2.1 Energiatehokkuus ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	- Taloyhtiöiden päästöt vähenevät ja energiatehokkuus paranee - Yritysten energiatehokkuus kasvaa - Hellevarautuminen vahvistuu
2.2 Ilmastomuutokseen sopeutuminen ja hillintä	- Ilmastokestävä kiinteistönpito kehittyy - Kulttuuriperintökohteiden sopeutuminen ilmastomuutokseen paranee
2.3 Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta	- Green Deal -sitoumusten kautta kuntien kiertotaloustoiminta vakiintuu - Poistotekstiilien ja jäte-/hukkapuun hyötykäyttö lisääntyy - Rakentamisen kiertotalouden tietoisuus kasvaa

Hankkeiden tulosten leviämistä ovat edistäneet yhteistyön ja verkostojen vahvuus sekä hanketoimijoiden asiantuntijuus. Laaja sidosryhmäyhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa ja verkostojen hyödyntäminen sekä kansallisiin että kansainvälisiin toimijoihin (esim. Kira-kasvuohjelman verkostot, ohjausryhmän verkostot), yhteistyö kaupunkien ja alueiden kesken ja hankkeessa työskentelevien tahojen asiantuntijuus luovat edellytyksiä hankkeiden tulosten levittämiseksi.

Jatkossa hankkeiden tulosten leviämistä voisivat vahvistaa kohdennettu viestintä ja yhteiset tilaisuudet. Hanketoimijat pitivät tärkeänä, että kansalliset toimijat (esim. ministeriö, rahoittajat) levittäisivät tuloksia omissa verkostoissaan. Hankkeiden tulostiedotusta voisi kohdentaa erityisesti sille yleisölle, joka hyötyisi tuloksista eniten. Tulostiedotusta voisi välittää sekä verkostojen avulla että yhteisissä tilaisuuksissa.

Kyselyyn vastanneista hankkeista puolet eivät ole vielä ottaneet käyttöön kehitettyjä ratkaisuja, ja puolella ratkaisut ovat kokonaisuudessaan tai osittain käytössä (Kuva 5). Ne, joissa kehitettyjä ratkaisuja on jo käytössä ovat pääosin 1. hakukierroksen hankkeita. Vain neljä hanketoteuttajista vastasi, että ratkaisuja suunnitellaan skaalattavaksi muualle.

Kuva 5. Hankevetäjien arviot hankkeiden valtakunnallisesta hyödynnettävyydestä

Miten hankkeessa kehitetyt ratkaisut tähtäävät valtakunnalliseen hyödynnettävyyteen? Voit valita useita.
(n= 16)

Tähän mennessä rahoitettujen hankkeiden arvioidaan synnyttävän valtakunnallisesti hyödynnettäviä ratkaisuja ja vahvistavan alueiden välistä yhteistyötä. Sen sijaan hankkeiden merkitystä kansallisille tai EU-tason tavoitteiden saavuttamiselle ei osata arvioida. Hankkeissa rakennetaan vaikuttavuuden edellytyksiä, mutta varsinaisten tulosten arviointi on vielä haastavaa, sillä toteutus on kesken.

Tässä vaiheessa vihreän siirtymän valtakunnallisella EAKR-teemakokonaisuudella on todennäköisesti vaikutusta vihreän siirtymän edistämiseen erityisesti valtakunnallisella tasolla. Hankkeiden valtakunnallisuus mahdollistaa laajan kansallisen asiantuntijaverkoston hyödyntämisen hakujen valmistelussa ja vastaa valtakunnallisiin haasteisiin ja valtakunnalliseen hyödynnettävyyteen. Valtakunnalliset hankkeet toimivat suunnannäyttäjinä ja tuovat uusia ideoita alueellisille toimijoille;

skaalautuvuus ja valtakunnallinen hyödynnettävyys on hankkeiden ytimessä. Lisäksi teemakokonaisuus lisää tietoisuutta teemaan liittyen valtakunnallisesti ja tuo esiin vihreän siirtymän osa-alueiden synergioita ja monihyötyisyyttä.

Vaikuttavuuden edellytyksiä tukevat ja heikentävät tekijät kytkeytyvät siihen, miten hyvin tuloksia onnistutaan skaalaamaan valtakunnallisesti, vahvistamaan yhteyksiä, muodostamaan kokonaiskuva ja viestimään siitä.

Vaikuttavuuden edellytyksiä tukevat hankkeiden skaalautuvuuspotentialin tunnistaminen, tulosten laajan levittämisen ja valtakunnallisen hyödynnettävyyden tukeminen hankkeiden aikana (esim. kohdennettu sparraus ja neuvonta, verkostoitumisen lisääminen ja oikeiden toimijoiden törmäyttäminen), kokonaisuudenhallinta suhteessa muuhun kentällä tehtävään työhön, alueellisten yhteyksien vahvistaminen ja aktiivisempi tiedottaminen alueellisille toimijoille sekä tiedonjako muun rahoitusten hyödyntämisestä esim. jatkorahoituksen saamiseksi. Lisäksi mainittiin hankeraporttien arvioiminen ja niiden pohjalta uusien hakupainotusten ja tukitoimenpiteiden tunnistaminen (katvealueet) ja keskittyminen vaikuttaviin ja kunnianhimoisiin hankkeisiin, jotka vastaavat valtakunnallisiin vihreän siirtymän tarpeisiin.

Vaikuttavuuden edellytyksiä heikentävät puutteellinen kokonaiskuvan hallinta, vähäinen viestintä hankkeiden etenemisestä, hankkeiden keskittyminen tietyille toteuttajatahoille ja riski jatkokehittämisen ja skaalautuvuuden tukemisen epäonnistumisesta.

2.4 Mittareiden hyödyntäminen

Keskeiset havainnot

- » Seurannassa käytetään rakennerahastomittareita. Seuranta voitaisiin tukea hankkeiden itse asettamilla mittareilla.
- » Mittaamisen kehittämisen roolit eivät ole selkeät: osa kokee, että niiden kehittäminen kuuluisi koordinaatiohankkeen vastuulle, osa hanketoteuttajien vastuulle.

Teemakokonaisuuden seurannassa käytetään EU:n rakennerahasto-ohjelman mittareita, jotka ovat kuitenkin monien mielestä vaikeasti tulkittavia ja yleispiirteisiä. Seuranta voitaisiin tukea hankkeiden itse määrittelemät, kansallisiin strategioihin peilattavat indikaattorit. Näiden lisäksi mittaristoon voitaisiin lisätä laadullisia mittareita ja arvioida esimerkiksi kehitettyjen valtakunnallisesti hyödynnettävien menetelmien, tuotteiden ja toimintatapojen määrää. Hankesuunnitelmissa on esitetty käytettäväksi esim. seuraavia rakennerahasto-ohjelman mittareita:

- RCO04: De minimis-tukea saaneet yritykset
- NO02: Yhteiskehittämistä tukevat alustat ja verkostot
- NO03: Yhteiskehittämiseen osallistuvat yritykset
- NO05: Yritykset yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa
- NR01: Verkostojen ja innovaatioekosysteemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut (yksi hanke mainitsee)
- RCO27: Kansalliset/alueelliset/paikalliset ilmastonmuutokseen sopeutumisen strategiat (yksi hanke mainitsee tavoitteena tietyn määrän syntymisen)

Haastatellut ja kyselyn vastaajat esittivät näkemyksiä siitä, kenen vastuulle seurannan kehittäminen ja mittareiden laadinta kuuluvat: monien mielestä koordinaatiohankkeen tulisi tuottaa keskeisten strategioiden pohjalta mittarit systemaattiseen seurantaan ja seuranta toteuttaa joko osana koordinaatiohanketta tai rahoittajan tekemää muuta seuranta. Osan mielestä mittareiden kehittäminen kuuluisi rahoittajalle tai hanketoteuttajille.

3 Toimeenpano, johtaminen ja organisointi

Tässä luvussa tarkastellaan toimijoiden välistä työnjakoa ja tehtävien tarkoituksenmukaisuutta sekä prosessien toimivuutta.

3.1 Toimijoiden välinen työnjako ja tehtävien tarkoituksenmukaisuus

Keskeiset havainnot

- » Teemakokonaisuuden toimeenpano on toiminut pääasiassa hyvin, vaikka se on organisoitu monitahoisesti. Haasteita ja epäselvyyksiä liittyi eniten eri ryhmien tehtävien tarkoituksenmukaisuuteen ja vastuunjakoon.
- » Teemakokonaisuuden organisointi on koettu pääosin toimivaksi, ja ohjaus on ollut aktiivista. Teemakokonaisuuden organisoinnin onnistumista on tukenut suunnitelmallisuus ja yhteiset tapaamiset ja haastanut muun muassa päätöksenteon monivaiheisuus.
- » Osalle koordinaatiohankkeen rooli on ollut epäselvä.

Vihreän siirtymän valtakunnallisen EAKR-teemakokonaisuuden työnjaossa toimijaryhmät voidaan jakaa valmistelun ja täytäntöönpanon toimielimiin (Kuva 6). Näistä Pohjois-Pohjanmaan ja Hämeen ELY-keskukset toimivat täytäntöönpanossa. Valmistelutoimijoista koordinaatiohanke tukee muiden ryhmien toimintaa ja työtä. Näitä ryhmiä ovat johtoryhmän lisäksi valmisteluryhmä (jäseninä ympäristöministeriön, Pohjois-Pohjanmaan ja Hämeen ELY-keskusten edustajia) ja asiantuntijapooli.

Kuva 6. Teemakokonaisuuden toimijat

Teemakokonaisuuden toimeenpano on toiminut pääasiassa hyvin, vaikka se on organisoitu monitahoisesti. Eri ryhmien tarpeellisuus tunnistetaan ja roolit koetaan pääosin selkeiksi, mutta vastuualueissa ja tehtävissä on edelleen joitakin epäselvyyksiä. Haasteita ja epäselvyyksiä liittyi eniten eri ryhmien tehtävien tarkoituksenmukaisuuteen ja vastuunjakoon. Usean toimijan kokonaisuus aiheuttaa ajoittain epävarmuutta siitä, mikä toimija vastaa mistäkin ja kuinka hyvin luotetaan eri ryhmien vastuiden toteutumiseen.

Teemakokonaisuuden tiedonjakoon liittyy haasteita: osa kokee sen sirpaleiseksi niin ryhmien välillä kuin suhteessa ulkopuolisiin toimijoihin, erityisesti aluetoimijoihin. Eri ryhmien erilaiset näkökulmat ja toimintakielet vaikeuttavat jaetun ymmärryksen muodostumista. Erityisesti asiantuntijapoolin vastuut ja tehtävät ovat jääneet osalle epäselväksi. Asiantuntijapoolilta toivotaan aktiivisempaa substanssiosaamisen hyödyntämistä eri vaiheissa, kuten hakupainotusten määrittelyssä ja hankearvioinnissa. Samalla sen jäsenille tulisi tarjota selkeämpi kokonaiskuva hankkeiden etenemisestä ja niiden yhteyksistä strategioihin.

Yhteistyö hanketoteuttajien ja eri toimijoiden on ollut pääosin onnistunutta. Yhteistyötä on tehty onnistuneesti etenkin hankkeen sisällä. Yhteistyötä on tehty vähäisesti puolestaan muiden hankkeiden kanssa. Yhteistyö rahoittajan ja koordinaatiorahankkeen kanssa ollut pääosin onnistunutta, mutta siinä tunnistettiin myös kehittämistarpeita: koordinaatiorahankkeen roolin selkeyttäminen, yhteistyön tiivistäminen muiden hankkeiden kanssa sekä viestinnän ja läpinäkyvyyden lisääminen.

Koordinaatiorahankkeen rooli ja odotukset ovat olleet osin epäselviä. Näkemykset vaihtelevat esimerkiksi siitä, kuuluuko mittarien kehittäminen tai strategisten yhteyksien tarkastelu alkuvaiheessa sen vastuulle. Usean haastateltavien mielestä koordinaatiorahankkeen tulisi aktiivisemmin tunnistaa ja huomioida muiden rahoituslähteiden painotuksia ja teemakokonaisuutta. Kuitenkin myös johtoryhmien jäsenten asiantuntemusta voitaisiin hyödyntää pohdittaessa kytköksiä muihin rahoituslähteisiin.

Teemakokonaisuuden organisointi on koettu pääosin toimivaksi, ja ohjaus on ollut aktiivista. Arvioinnin kyselyyn vastanneet antoivat myönteistä palautetta esim. hankehakemusten arvioinnin sujuvuudesta, tehdyistä korjausliikkeistä ja toimeenpanon käynnistymisestä alkuvaiheen haasteista huolimatta. Toimeenpanoa tukevia tekijöitä ovat olleet selkeästi suunniteltu aikataulutus ja vaiheistus (mm. vuosikello), säännölliset yhteiset tapaamiset, asiantuntijatuki, koordinaatiorahankkeen projektisuunnitelma ja viestintäsuunnitelma. Sen sijaan toimeenpanoa hidastaneita

tekijöitä ovat olleet henkilöstön vaihtuvuus, aluehallinnon uudistus, päätöksenteon monivaiheisuus ja byrokraattisuus useiden ryhmien näkemyksiä huomioitaessa.

3.2 Prosessien ja aikataulutuksen toimivuus

Keskeiset havainnot

- » Hakuprosessi on näyttäytynyt sujuvana erityisesti tottuneille hankehakijoille.
- » Erityisesti uusille hanketoimijoille koordinaatiorahankkeen ja rahoittajan tarjoama neuvonta ja tuki on ollut arvokasta.
- » Aikataulutus on toiminut pääpiirteittäin hyvin. Ensimmäisen hakukierroksen aikataulua pidettiin tiukkana.

Näkemykset rahoituksen hakuprosessin sujuvuudesta vaihtelivat hanketoteuttajien välillä. Osa koki rahoitusprosessin kokonaisuudessaan selkeänä ja sujuvana, mutta osa toi esiin haasteita päätöksentekoprosessin keston, byrokraattisuuden ja viestintään liittyen. Prosessi oli selkeä ja suoraviivainen niille hanketoimijoille, joille rahoitusmuoto on tuttu. Hakemiseen tarjottiin sekä koordinaatiorahankkeelta että rahoittajalta neuvontaa ja tukea, mikä oli etenkin uusille hakijoille tärkeää. Hanketoimijat kokivat, että hauista viestittiin selkeästi, vaikka osan näkökulmasta viestintä hankehausta olisi voinut olla vielä aktiivisempaa. Hakuprosessin haasteita hanketoimijoiden näkökulmasta olivat byrokraattisuus, vaikeaselkoinen kieli ja Eura-järjestelmän kankeus. Lisäksi osa piti rahoituspäätösten prosessia hitaana. Ensimmäisen hakukierroksen aikataulua pidettiin tiukkana, mutta tämän jälkeen toteutus on ollut hanketoimijoiden näkökulmasta sujuva.

4 Valtakunnallinen vihreän siirtymän koordinaatiohanke

Tässä luvussa käsitellään valtakunnallista vihreän siirtymän koordinaatiohanketta sekä sille asetettujen tehtävien ja tavoitteiden toteuttamista. Lisäksi arvioidaan koordinaatiohankkeen toimenpiteiden vaikutusta.

4.1 Asetettujen tehtävien ja tavoitteiden toteuttaminen

Keskeiset havainnot

- » Koordinaatiohankkeen tehtävät kytkeytyvät kolmen teeman toimeenpanon tukemiseen. Koordinaatiohanke tukee painopisteiden toteutusta muun muassa koordinoinnin, päällekkäisyyksien vähentämisen, vaikuttavien ja kestävien ratkaisujen synnyttämisen ja innovaatioiden jalkauttamisen kautta.
- » Koordinaatiohankkeen tavoitteet palvelevat suoraan teemakokonaisuuden toteutusta.

Koordinaatiohankkeen tehtävänä on vahvistaa vihreän siirtymän valtakunnallisten teemojen toiminnan vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta tukemalla teemojen toimeenpanoa toteuttavia hankkeita ja fasilitoimalla hankkeiden ja teemojen välistä yhteistyötä.

Koordinaatiohankkeen tavoitteena on lisätä:

- » Alueellisten ja kansallisten strategioiden/suunnitelmien sekä rahoitusinstrumenttien välistä synergiaa ja strategioiden toimeenpanoa,
- » Vihreän siirtymän valtakunnallisten EAKR-hakujen osuvuutta,

- » Hakijoiden välistä verkostoitumista, näiden valmistelemien hankkeiden vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta sekä teemojen mukaisuutta,
- » Laaja-alaisten hankkeiden ja hankeketjujen syntymistä,
- » Saada käyntiin laajasti hyödynnettäviä ratkaisuja kehittäviä hankkeita, jotka tuovat lisäarvoa alueelliseen toimintaan sekä poikivat käytännön sovelluksia ja hankeketjuja sekä
- » Edistää hankkeiden tulosten saattamista käyttöön.

Koordinaatiohankkeen vaikuttavuustavoitteena on, että yhteiskehittäminen vihreän siirtymän teemoissa on hankkeen vaikutuksesta lisääntynyt, hakemusten laatu on parantunut, teemoista rahoitetut hankkeet ovat vaikuttavia ja synnyttävät ohjelmanmukaisia tuloksia, ja että tieto teeman valtakunnallisesta toiminnasta ja parhaista käytänteistä saavuttaa kohderyhmän mahdollisimman laajasti.

Koordinaatiohankkeen tavoitteet palvelevat suoraan teemakokonaisuuden toteutusta. Koordinaatiohanke toimii sillanrakentajana eri toimijoiden, strategioiden ja rahoitusmekanismien välillä ja siten vahvistaa teemakokonaisuuksien hankkeiden ja siten itse teemakokonaisuuksien vaikuttavuutta, yhteiskehittämistä ja vihreän siirtymän toimeenpanoa valtakunnallisesti mm. monistettavuuden, skaalautuvuuden sekä monialaisen yhteistyön edistämisen kautta.

Toteutuessaan koordinaatiorankkeen tavoitteet edistävät ympäristöministeriön määrittelemien teemojen toimien koordinoimista ja päällekkäisyyksien välttämistä, vaikuttavampien ja kestävämpien ratkaisujen syntymistä sekä innovaatioiden skaalautuvuutta ja jalkauttamista. Koordinaatiorankkeen tavoitteet palvelevat ympäristöministeriön määrittelemien teemojen toteutusta tukemalla strategioiden ja rahoitusinstrumenttien synergiaa, parantamalla hakemusten laatua ja teemojen mukaisuutta, lisäämällä verkostoitumista ja vaikuttavuutta sekä käynnistämällä käytännön ratkaisuja ja hankeketjuja.

4.2 Koordinaatiorankkeen toimenpiteiden vaikutus

Keskeiset havainnot

- » Koordinaatiorankkeen koetaan onnistuneen erityisesti tietoisuuden lisäämisessä ja hanketoimijoiden tukemisessa.
- » Koordinaatiorankkeen toiminta on painottunut ajallisesti ohjelmakauden hankesyklin mukaisesti. Erityisesti ohjelmakauden alussa koordinaatiorankkeen toiminnassa on painottunut EAKR-hakujen osuvuus ja hakijoiden väliseen verkottuminen ja teemojen mukaisuuden vahvistaminen.

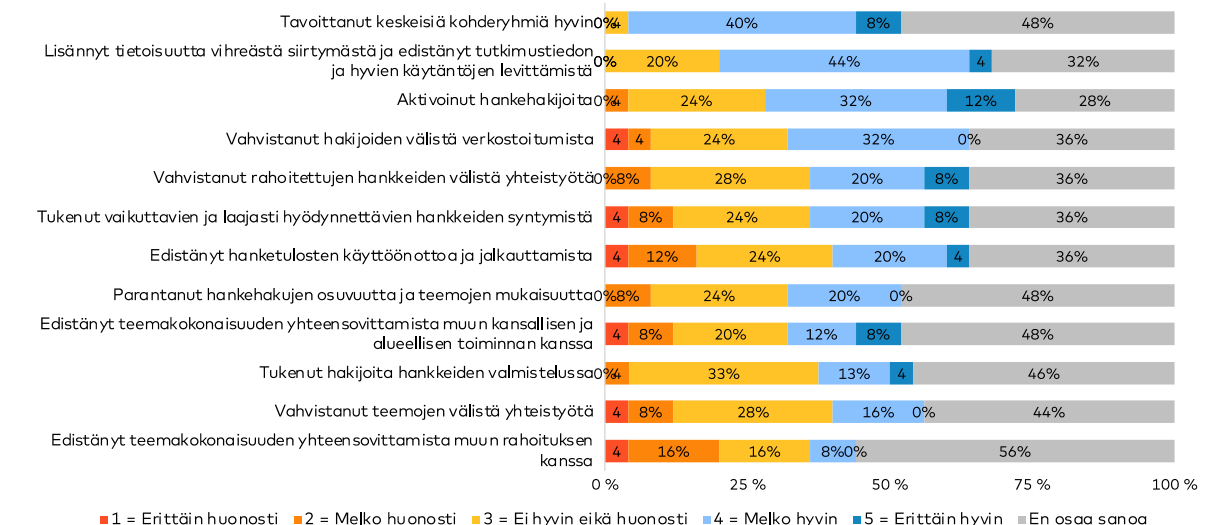
Koordinaatiorankkeen tuki on edistänyt rahoitettujen hankkeiden tavoitteisiin vastaavuutta. Koordinaatiorankke on lisännyt tietoisuutta mm. levittämällä tutkimustietoa ja hyviä käytäntöjä, mikä on lisännyt niin teemakokonaisuuden tunnettuutta kuin toimijoiden ja potentiaalisten yhteistyökumppaneiden keskinäistä verkottumista.

Koordinaatiorankkeen koetaan onnistuneen erityisesti tietoisuuden lisäämisessä ja hanketoimijoiden tukemisessa. Tämä käy ilmi sekä arvioinnin haastatteluista että hankekselystä (ks. Kuva 7). Koordinaatiorankkeen toimintaa tuntevien asiantuntijoiden ja sidosryhmien mukaan koordinaatiorankke on onnistunut keskeisten kohderyhmien tunnistamisessa ja aktiivisessa yhteydenpidossa eri toimijoihin. Lisäksi

se on tehnyt vahvaa sidosryhmäyhteistyötä, mikä on vahvistanut yhteistyötä etenkin valtakunnallisten ja paikallisten toimijoiden välillä (mm. yhteiset tilaisuudet ja työpajat). Koordinaatiorankke on myös tukenut hankepainotusten muotoilussa ja hankkeiden osuvuuden varmistamisessa.

Heikommin koordinaatiorankkeen on nähty edistävän yhteensovittamista muun rahoituksen kanssa ja yhteistyötä teemojen välillä. Yhteistyön vähyyttä selittää muun muassa hankkeiden erilaisuus, mikä haastaa yhteistyömahdollisuuksien löytämistä. Koordinaatiorankkeen tehtävät eivät ole tässä vaiheessa ohjelmakautta vielä painottuneet hanketulosten käyttöönoton tai jalkautumisen tukemiseen. Koordinaatiorankkeen roolin nähdään painottuvan tähän jatkossa nykyistä enemmän.

Kuva 7. Kyselyvastaajien arviot koordinaatiorankkeen tavoitteiden toteutumisesta

Ylipäättään nähdään, että koordinaatiorankkeen toiminta ei ole vielä tarpeeksi näkyvää kaikille toimijatahoille, erityisesti uusille toimijoille. Monilla kentän toimijoista ei ole selkeää kuvaa koordinaatiorankkeen roolista. Tämä käy ilmi esimerkiksi yllä olevasta koordinaatiorankkeen tehtävien arvioinnin kuviosta, jossa koordinaatiorankkeen toimintaa tuntee vain noin kaksi kolmasosaa kyselyvastaajista (ks. Kuva 7).

Koordinaatiorankkeen toiminta on painottunut ajallisesti ohjelmakauden hankesyklin mukaisesti. Erityisesti ohjelmakauden alussa koordinaatiorankkeen toiminnassa on painottunut EAKR-hakujen osuvuus ja hakijoiden väliseen verkottuminen ja teemojen mukaisuuden vahvistaminen. Tulevina vuosina fokus väistämättä siirtyy hankkeiden verkottamiseen ja hankkeiden tulosten saattamiseen käyttöön.

5 Johtopäätökset ja suositukset

5.1 Johtopäätökset

Vihreän siirtymän valtakunnallinen EAKR-teemakokonaisuus on tukenut ja on kytköksissä keskeisten suunnitelmien ja ohjelmien kanssa (esim. kansalliseen ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelma, Hiilineutraali Suomi 2025 ohjelma ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma). Teemakuvaukset ovat huomioineet ko. strategiat kiitettävästi. Myös rahoitusta saaneilla hankkeilla on yhtymäpintaa strategioihin ja ohjelmiin, eikä merkittävää päällekkäisyyttä ole havaittavissa. Temaattisesti osa hakuilmoitusten painotuksista (esim. luonnon monimuotoisuus, kiertotaloudessa kuluttajanäkökulma ja uudelleenkäyttö) on jäänyt vähemmälle huomiolle, mutta pääasiassa hankkeita on saatu rahoitettua laajasti. Teemakokonaisuuden merkitystä voisivat edelleen vahvistaa kokonaisuuden hallinta ja yhteistyö muiden teemakokonaisuuksien kanssa.

Teemakokonaisuuden organisointi on koettu pääosin toimivaksi, ja ohjaus on ollut aktiivista. Organisointia on tukenut suunnitelmien selkeys sekä vuorovaikutuksen säännöllisyys. Haasteita ja epäselvyyksiä liittyi eniten eri ryhmien tehtävien tarkoituksenmukaisuuteen ja vastuunjakoon. Myös päätöksenteon monivaiheisuus ja tiedonjaon sirpaleisuus ovat haastaneet toimeenpanoa.

Koordinaatiorahankkeen tavoitteet kytkeytyvät synergioiden tunnistamiseen ja luomiseen, hankkeiden osuvuuden parantamiseen, toimijoiden verkottamiseen ja ylipäättään laajasti hyödynnettävien hankkeiden synnyttämiseen.

Koordinaatiorahankkeen keskeisimmät onnistumiset ovat kohderyhmien tavoittamisessa ja tietoisuuden lisäämisessä sekä hankehakijoiden aktivoinnissa. Heikommin koordinaatiohanke on onnistunut muun rahoituksen yhteensovittamisessa, yhteistyössä ja jalkauttamisessa. Hankkeiden etenemisen

myötä erityisesti skaalautumisen ja jalkauttamisen merkitys koordinaatiorahankkeen toiminnassa vahvistuu.

Hankkeilla on edistetty erityisesti vihreään siirtymään liittyvää osaamista ja kehitetty uusia ratkaisuja. Hankkeissa rakennetaan vaikuttavuuden edellytyksiä, mutta varsinaisten tulosten arviointi on vielä haastavaa, sillä toteutus on kesken. Tähän mennessä rahoitettujen hankkeiden nähdään vahvistavan alueiden välistä yhteistyötä, ja synnyttävän laajasti hyödynnettäviä ratkaisuja.

Vaikuttavuuden aikaansaamista ovat edistäneet mm. hakuteemojen osuvuus ja vahva valmistelutyö ja haastanut (alussa) laajasti erilaisten vihreän siirtymän teemojen parissa toimivien hakijoiden tavoittaminen. Teemakokonaisuuden hyödyiksi tunnistetaan hankkeiden toimijuuteen ja toteuttamisen luonteeseen liittyviä tekijöitä, joista keskeisimpinä ovat valtakunnallisten hankkeiden suunnannäyttäjä, laajan kansallisen asiantuntijaverkoston hyödyntäminen ja tietoisuuden lisääminen. Jatkossa voisi kiinnittää huomiota hankkeiden vaikuttavuus- ja skaalautuvuuspotentiaalinn tunnistamiseen, kokonaiskuvan ja strategisten yhteyksien tunnistamiseen, tulosten laajaan levittämiseen ja valtakunnallisen hyödynnettävyyden tukemiseen sekä aktiivisempaan tiedottamiseen.

5.2 Suositukset

Vaikuttavuuteen liittyvät suositukset

Teemakokonaisuuden tavoitteiden saavuttamiseksi ja valtakunnallisten vaikutusten synnyttämiseksi tulee kiinnittää huomiota hankkeiden tulosten levittämiseen ja vaikuttavuuden tukemiseen. Käytännössä tätä voidaan tehdä viestinnän ja vaikutusten johtamisen avulla.

Suositus 1. Teemakokonaisuuden asemointi. Teemakokonaisuuden valtakunnallista lisäarvoa tulisi selkeyttää. Osana tätä tulisi tunnistaa nykyistä vahvemmin teemakokonaisuuden ristikkäisvaikutukset ja synergia potentiaali muihin teemakokonaisuuksiin ja alueellisiin hankkeisiin nähden. Nykyisellään kytkös muihin strategioihin on tunnistettu. Suositus kohdentuu ohjelmakauden loppuun, jossa teemakokonaisuuden valtakunnallinen merkitys tai lisäarvo tulisi tunnistaa nimenomaisesti hankkeiden tulosten ja vaikutusten sekä näiden jalkauttamisen näkökulmasta.

Suositus 2. Hankkeiden vaikuttavuuden aikaansaamisen tukeminen. Hankkeiden tulosten jalkautusta tulisi tukea suunnitellusti. Tulosten jalkauttaminen tukee vaikuttavuutta. Jalkauttamista ja etenkin valtakunnallisen lisäarvon tunnistamista hankkeissa tulisi tukea yhteisellä jalkauttamisen viitekehyksellä, kehystävillä kysymyksillä ja kohdennetuilla keskusteluilla. Arvioinnin kyselyyn vastanneista vain vajaa kolmannes hankkeista tunnistaa, että hankkeen ratkaisuja suunnitellaan skaalattavan. Hankkeita tulisi tukea tunnistamaan, mitkä tulokset tai toimintamallit ovat skaalattavia ja levitettäviä.

Suositus 3. Viestinnän tukeminen. Jatkossa tulisi panostaa siihen, että koordinaatiorahankkeella on mahdollisuus tukea hankkeita viestinnän toimenpiteissä, esimerkiksi tarjoamalla foorumeita tulosviestinnälle tai järjestämällä tilaisuuksia. Koordinaatiorahanka on jo suunnitellut toteuttavansa hankkeiden viestintävastaavien foorumin, jossa keskitytään hankkeiden viestinnän keinoihin, tavoitteisiin ja

toteutukseen. Vuoden 2026 lopulla teemasta järjestetään seminaari kaikille hankkeille. Viestintää voidaan kohdentaa vielä temaattisesti, joko sisältöjen tai hankkeiden kohderyhmien mukaan. Kolmannen hakukierroksen käynnistyessä syksyllä 2025 kannattaa panostaa siihen, että koko teemakokonaisuuden toimijaverkosto viestii rahoitushausta.

Teemakokonaisuuden toimeenpanoon liittyvät suositukset

Teemakokonaisuuden toimijoiden roolien selkeyttäminen tukisi toimeenpanoa. Koordinaatiorahankkeen keskeisin kehittämistarve on tuoda vahvempaa tukea hankkeiden vaikuttavuudelle ja jalkautusvaiheelle mm. tarjoamalla sparrausta, törmäyttämällä oikeita toimijoita sekä jakamalla hankkeen tuloksista tietoa laajalle joukolle. Pitkän aikavälin vaikuttavuuden tukeminen edellyttää koordinaatiorahankkeelta myös hankkeiden, verkostojen ja vaikuttavuustoimenpiteiden asiantuntemusta.

Suositus 4. Koordinaatiorahankkeen roolin selkeytys ja vahvistaminen.

Koordinaatiorahankkeen roolin selkeyttäminen ja asiantuntijaroolin vahvistaminen tukee sekä teemakokonaisuuden koordinoitua että tavoitteiden toteuttamista. Tiedon kerääminen, päällekkäisyyksien ja katvealueiden tunnistaminen suhteessa muuhun rahoitukseen sekä hankkeiden etenemisen näkyväksi tekeminen tukee teemakokonaisuuden strategista johtamista.

Suositus 5. Teemakokonaisuuden eri toimijaryhmien roolien ja tehtävien kertaaminen loppukaudelle. Arvioinnin havaintojen perusteella osan toimijoista on vaikea tunnistaa omaa rooliaan teemakokonaisuuden toteutuksessa. Teemakokonaisuuden vaikuttavuutta ja käytännön toimeenpanoa tulisi tukea roolien kertaamisella ja tarvittaessa uudelleenmäärittelyllä.

Suositus 6. Koordinaatiorahankkeen hankelähtöinen verkottaminen. Sekä käynnissä olevia että tulevia hankkeita tulee tukea synergioiden löytämisessä ja mahdollisimman laajassa tulosten jalkautumisessa. Hankkeita voidaan törmäyttää joko temaattisesti

tai kohderyhmittäin. Tällä tavoitellaan tulosten ja vaikutusten jalkautumista hankkeita toteuttavista organisaatioista ja kohderyhmistä laajempiin kohderyhmiin ja valtakunnallisesti. Toimenpiteitä ovat mm. neuvonta hankehakuvaiheessa, hankkeiden tuen tarpeiden tunnistaminen, hankkeiden välisen verkostoituminen edistäminen (erityiset synergiat hankkeiden välillä, yhteiset tapaamiset) sekä tiedon välittäminen hankkeiden etenemisestä (esim. tilannekatsaukset tai blogitekstit).

Lähteet

Dokumentit

Maa- ja metsätalousministeriö (2022) Valtioneuvoston selonteko maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2022:15.

Rakennerahastot.fi (2025) Ympäristöministeriön teemakuvaukset erityistavoitteille 2.1-2.3. Saatavilla osoitteesta <https://rakennerahastot.fi/valtakunnalliset/vihrea-siirtyma>

Työ- ja elinkeinoministeriö (2022) Hiilineutraali Suomi 2035 - Kansallinen ilmasto- ja energia-strategia. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Energia, 2022:53.

Työ- ja elinkeinoministeriö (2022) Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma (Täydennetty ohjelma-asiakirja 20.10.2022 versio).

Valtioneuvosto (2024) Suomen kansantalouden materiaa livirrat ja niiden vaikutukset - Toteutunut kehitys ja kiertotalouden skenaariot vuodelle 2035. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:8.

Valtioneuvosto (2021) Uusi suunta - ehdotus kiertotalouden strategiseksi ohjelmaksi. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:1.

Valtioneuvosto (2023) Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelmasta vuoteen 2030: Hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:73

Valtiovarainministeriö (2020) Kansallinen julkisten hankintojen strategia 2020. Saatavilla osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020090768680>

Ympäristöministeriö (2022) Keskipitkän aikavälin ilmasto-politiikan suunnitelma - Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2035. Ympäristöministeriön julkaisuja 2022:12

Ympäristöministeriö (2022) Kierrätyksestä kiertotalouteen - Valtakunnallinen jäte-suunnitelma vuoteen 2027. Ympäristöministeriön julkaisuja 2022:13.

Ympäristöministeriö (10.3.2020) Suomen pitkän aikavälin korjausrakentamisen strategia 2020–2050.

Tietopalvelut

EURA21 (26.5.2025) Hanketietopalvelu. Saatavilla osoitteesta <https://eura2021.fi/hanketietopalvelu>

Hankesuunnitelmat

1. hakukierroksella rahoitettujen hankkeiden hankesuunnitelmat.
2. hakukierroksella rahoitettujen hankkeiden hankesuunnitelmat.

Verkkosivut

Valtakunnallinen vihreäsiirtymä.fi-verkkosivu (2025) Saatavilla osoitteesta <https://valtakunnallinenvihreasiirtyma.fi/>

Liitteet

Taulukko 5. 1. hakukierroksella rahoitetut hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Muut toteuttajat	Teema/Aihealue lyhyesti
2.1 Energiatehokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen			
Visiiri – Vihreän siirtymän ICT-ekosysteemi	TIEKE ry (Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry)	Itä-Suomen yliopisto, Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT, TIVIA ry, Turun ja Oulun yliopistot	Suomen ICT-alan ilmasto- ja ympäristövaikutukset
2.2 Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistäminen			
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja hillintä hoitotyössä (Isohoito)	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	Tampereen korkeakoulusäätiö	Tietoisuus ilmastonmuutokseen sopeutumisesta ja sen hillinnästä sosiaali- ja terveydenhuollossa, Ilmastoiresilienssi ja ilmastonmuutoksen haittojen hillintä.
Tulevaisuuden metsätaimituotanto: Innovatiiviset kasvinsuojeluratkaisut	Luonnonvarakeskus		Metsäteollisuuden alkutuottajien sopeutumiskykyä ilmastonmuutokseen valtakunnallisella tasolla
Taloyhtiöt muuttuvassa ilmastossa (TALVI)	HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä	Varsinais-Suomen liitto, Oulun ammattikorkeakoulu	Taloyhtiöiden kyky varautua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin
Ilmastokestävät pientaloalueet (ILPI)	Hämeen ammattikorkeakoulu	Porin ja Joensuun kaupungit, Aalto-korkeakoulusäätiö	Ohjeistus pientaloalueiden ilmastokestävään tiivistämiseen
Ilmastonmuutoksen vaikutusten seurantamenetelmän kehittäminen kulttuuriperintökohteisiin	Suomenlinnan hoitokunta	Oulun yliopisto, Museovirasto, Alvar-Aalto säätiö	Ilmastonmuutoksen rakennusperintökohteille aiheuttamien vaikutusten seurantamenetelmä ja asiantuntijaverkosto
2.3 Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen			

Biokierrotalouden kestävät pakkauksratkaisut – BioPak	Tampereen ammattikorkeakoulu	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Oulun yliopisto	Puukuitupakkauksien kierrätettävyys ja takaisinotto- ja uudelleenkäyttöratkaisut
Ekoälyä	Haaga-Helia ammattikorkeakoulu	Turun yliopisto, Westenergy Oy	Jätteiden tunnistamiseen sopivat sensortechnologiat ja tekoäly/koneoppiminen jätteisiin sitoutuneiden materiaalien tunnistamisessa
KIRA CIRCULARIS	Metropolia ammattikorkeakoulu	Turun, Oulun, Tampereen, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulut ja Karelia ammattikorkeakoulu	Tutkimusympäristöt ja laboratorioalustat palvelemaan pk-yrityksiä kierrotalouden edistämässä, yhteistyöverkosto
Käytöstä poistunut puumateriaali kiertoön (PUMASKA)	Hämeen ammattikorkeakoulu	Itä-Suomen yliopisto, Aalto-korkeakoulusäätiö	Käytöstä poistuneen puumateriaalin kierrätysasteen nosto ja elinkaaren pidentäminen
ReseptiRobotti – Tiedosta tehoa tuotekehitykseen	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu		Hiilineutraaliin kierrotalouteen siirtymisen edistäminen kehittämällä valtakunnallisesti merkittävä ja skaalattava työkalu

Taulukko 6. 2. Hakukierroksella rahoitetut hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Muut toteuttajat	Teema/Aihealue lyhyesti
2.1 Energiatehokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen			
Tehoa ja vaikuttavuutta maakuntien ja kuntien ilmastotyöhön (TEHOAVA)	Suomen ympäristökeskus	Varsinais-Suomen, Pirkanmaan ja Uudenmaan liitot	Ratkaisuja eräisiin maakuntaliittojen ja kuntien ilmastotyön suunnitteluun ja seurantaan liittyviin tarpeisiin ja haasteisiin
RESINA – Resurssiviisaat energiavarastot	Green Net Finland Oy	Turun ja Centrian ammattikorkeakoulut	Jätteitä, teollisuuden sivuvirtoja ja infrarakentamisen maamassoja hyödyntävä toimintamalli hukkalämpöenergian varastointiin
Kaatopaikkakaasun jatkojalostus - KAJASTUS	Tietokaari Oy	Lounais-Suomen jätehuolto Oy, Jätekuukko Oy, HAMK	Kaatopaikkakaasun käsittelyn haasteet ja ratkaisujen löytäminen sekä tiedon laajempi jakaminen.

Datalla energiansäästöä	TIEKE	Työterveyslaitos, KIRA-InnoHub	Datan hyödyntäminen isännöinti- ja kiinteistöhuollossa
Aurinkoenergiapello - Kestävän kasvinviljelyn ja energiantuotannon yhdistäminen	Turun ammattikorkeakoulu	Helsingin yliopisto	Käytännön mittauksiin ja tutkimukseen perustuvan tiedon tuotanto maatalouden aurinkosähköjärjestelmien (APV, Agrivoltaics) toteuttamisen edistämiseksi
AURI2027 - Uudet EPBD-direktiivin mukaiset aurinkoenergia- ja energian joustoratkaisut julkisiin kiinteistöihin	Metropolia ammattikorkeakoulu	Karelia, LAB ja Oulun ammattikorkeakoulut	Aurinkoenergian ja energijoustoratkaisujen hyödyntäminen julkisissa rakennuksissa
Seurakunnan ilmasto- ja vastuullisuusvahti	Helsingin Seurakuntayhtymä		Hiilineutraaliustiekartan ja vastuullisuusraportin edistymisen seurantaan soveltuvan, seurakunnille tarkoitetun ilmastovahtityökalun kehittäminen, räätälöinti, skaalaus ja levittäminen
2.3 Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen			
Kierrätystekstiilit rakennusallalla ReTexCon	Tampereen ammattikorkeakoulu	Turun ammattikorkeakoulu, LAB-ammattikorkeakoulu	Ratkaisujen kehittäminen vaikeasti kierrätettävälle tekstiilijätteelle
RAKEL – Rakennusten elinkaaren jatkaminen uutta käyttöä kehittämällä	Oulun ammattikorkeakoulu	Jyväskylän ja Vaasan ammattikorkeakoulut, Mikkelin kehitysytio Miksei Oy, Suomen ympäristöopisto, Kouvolan kaupunki	Uusien toimintojen käynnistäminen tyhjiilleen jääneissä mutta käyttökelpoisissa rakennuksissa
KOPPI – Alueelliset kotipesät – tuki ja pilotointi Kiertotalouden Green Deal – sitoumuksiin	Pirkanmaan liitto	Uudenmaan liitto, Ekokumppanit Oy, Tampereen korkeakoulusäätiö	Perustetaan alueelliset kotipesät, jotka tukevat kuntia Green Deal – sitoumusten tekemisessä ja yhteensovittamisessa kuntien toimintaan
KIEHKURA – Julkiset hankinnat kestävän tuotekehityksen ja kiertotalousmarkkinoiden ajurina	Metropolia ammattikorkeakoulu	Jyväskylän, Turun ja Laurea ammattikorkeakoulut	Uusien ja innovatiivisten toiminta- ja hankintamallien käyttöönotto hankeorganisaatioissa

ARVOA – Kiertotalouden seuraava luku	Jyväskylän ammattikorkeakoulu	Haaga-Helia ammattikorkeakoulu ja Ab Yrkeshögskolan vid Åbo Akademi	Ratkaisut, jotka edistävät kestävää kulutusta ja liiketoimintaa Suomessa ja tuovat lisäarvoa
--------------------------------------	-------------------------------	---	--

owalg^{|||}group